

In het referaat komt minder dan in het oorspronkelijke de domheid der redeneering uit, die tot dezen wensch voert: . . . „dass die zu grosse Spezialisierung der Aerzte wieder verschwinden und dass das Gros der Aerzte wieder als ein Ideal erkennen wird, womöglich in allen Zweigen der Heilkunde, jedenfalls aber in der Chirurgie und der inneren Medizin leistungsfähig zu bleiben”.

Het is in den laatsten tijd geen ongewoon verschijnsel, door waarlijk goed aangelegde denkstrengen van eersterangs geleerden allerwonderlijkste sprongen te zien uitvoeren en men heeft hierin misschien een ongewild gevolg van den oorlogstoestand te zien.

Ik heb bij de algemeene geneeskundigen, die zich, krachtens hun diploma, tot de uitoefening van de genees-, heel- en verloskunde in haar vollen omvang bevoegd achten, veel vaker het gemis aan „Selbstlosigkeit” opgemerkt, een vak-chirurg of een clinicus „hinzuzuziehen”, dan bij de specialisten, die het „schoenmaker, houd je bij je leest” onvoorwaardelijk in praktijk brengen.

Uit KIRCHNER's ervaringen is niet anders te besluiten, dan dat de Duitsche geneeskundige dienst artsen-specialisten aanstelt voor arbeid, dien zij niet verrichten kunnen en die ook door algemeene geneeskundigen stellig niet naar behooren zou worden verricht, als het ook hun aan voldoende „Selbstlosigkeit” zou ontbreken. En verder, dat de ontwikkeling der geneeskunde, als een werk van den vrede, zich al even weinig laat rijmen met den oorlog, als kerktorens, die als waarnemingsposten kunnen dienen, bruggen, die den vijand den overtocht van een rivier kunnen vergemakkelijken en menschen, die zich kunnen verdedigen.

Amsterdam, 30 Januari 1915.

J. SCHRIJVER.

OVER DE PROTEOLYTISCHE WERKING VAN MENSCHEN-SERUM.

Tot mijn leedwezen heb ik gemerkt, dat ik in mijn artikel over „Een nieuwe methode van serologisch onderzoek” niet de dissertatie van FRESEMANN VIËTOR, uit Groningen, over „De proteolytische en anti-tryptische werking van het mensche-lijke bloedserum (incl. de antiferment-therapie”) heb vermeld. In dit proefschrift, in 1911 in Groningen verschenen, worden toch belangrijke zaken over de proteolytische werking van menschen-serum medegedeeld. VIËTOR toonde deze werking aan, door het serum te laten werken op melk-thymol-agar-platen, bereid volgens het voorschrift van EYKMAN. Ook hij vond de werkzaamheid van het serum individueel zeer verschillend, evenals ik dat door mijn methoden van onderzoek aantoonde. Er zijn twee punten van verschil tusschen zijn uitkomsten en de mijne, die echter meer schijnbaar dan wezenlijk zijn: 1°. Vond hij, dat niet elk serum proteolytische werking bezat, al vond ook hij deze werking in een zeer groot percentage der onderzochte sera aanwezig. Ik stelde vast, dat *elk* serum eiwit-verterende-eigenschappen vertoont. Het verschil tusschen deze uitkomsten moet gezocht worden in de grootere gevoeligheid der door mij toegepaste methode van onderzoek. 2°. Toonde VIËTOR aan, dat de proteolytische werking van het serum *toenam*, wanneer hij het tevoren 1/2 uur lang op 55° C. verwarmde, terwijl een verwarming op 60° C. het serum vrijwel onwerkzaam maakte. In mijn onderzoekingen bleek, dat verwarming tot 56° C. het serum reeds *iets* in zijn eiwit-splitsende werking verzwakte; klaarblijkelijk begint de nadeelige werking der verwarming reeds bij 56° C., om zich te meer laten gelden, naarmate de temperatuur dichter bij 60° C. komt.

Hoofdzaak is, dat VIËTOR, evenals ik, kon aantonen, dat menschen-serum als zoodanig vrij sterke proteolytische eigenschappen bezit. Het komt VIËTOR aannemelijk voor, dat onder normale omstandigheden het peptisch werkende ferment aan zijn anti-ferment (anti-trypsine) gebonden is, en dat eiwitstoffen in staat zijn deze verbin-

ding te verbreken. Met opzet ben ik nog niet ingegaan op de algemeene beteekenis der door mij medegedeelde feiten. Slechts in één bijzondere richting heb ik ze tot nog toe toegepast. Ik ben echter bezig met deze feiten ook in andere richtingen toe te passen. De onderzoekingen, hierover verricht, zullen, naar ik hoop, ook eenig licht brengen over de verbinding van deze fermenten met hun anti-stoffen, het verbreken van deze verbinding, enz. Gaarne maak ik van deze gelegenheid gebruik om nog eens de aandacht te vestigen op de uitkomsten, in dit proefschrift medegedeeld.

Rotterdam, 27 Januari 1915.

J. HEKMAN.

STEUN AAN BELGISCHE COLLEGAE.

Naar aanleiding van het artikeltje van coll. C. DEKKER in het nummer van j.l. Zaterdag kan ik mededeelen, dat wij van den aanvang af de bedoeling gehad hebben, om op allerlei wijzen, ook en vooral op de wijze door hem aangegeven, hulp te verschaffen aan onze Belgische collegae. Om gedaan te krijgen, dat deze laatsten in de interneeringskampen en in de vluchttoorden praktijk mogen uitoefenen, is door ons reeds een omvangrijke briefwisseling gevoerd, ook met het hoofdbestuur, dat wij bereid vonden zich met een desbetreffend adres tot de regering te wenden.

Juist in de vorige week bereikte ons langs den Belgischen gezant te 's-Gravenhage, baron FALLON, het bericht, dat onze minister van oorlog den geneeskundigen inspecteur van de landmacht heeft gemachtigd, eenige Belgische dokters aan te stellen in de interneeringskampen.

Wij ontvingen ook reeds brieven van collegae, die geplaatst zijn resp. in de kampen te Zeist, Kampen en Assen. Weldra hopen wij ook van den minister van binnenlandse zaken bericht te krijgen, dat men de Belgen in de vluchttoorden laat behandelen door hun landgenooten. In Engeland is dit, ook op verzoek der Engelsche geneeskundigen, terstond toegestaan.

Desniettemin blijft toezending van geldelijken steun ons zéér welkom. Voor de families hier te lande van hen, die op hun post, hetzij in het leger, hetzij in hun woonplaats, zijn gebleven, zal veel geld noodig blijken, terwijl ook enkele collegae zelf (ook a.s. collegae) reeds nu moeten worden gesteund; maar dat hun aantal zal stijgen, hoe langer de oorlog duurt, is duidelijk. Verscheidenen vroegen onze hulp voor hun vrouwen en kinderen voor het gevreesde en toch gehoopte oogenblik, „waarop de Duitsche terugtocht gaat beginnen”.

Dankbaar zijn wij voor al het ons gezondene, maar niet voldaan. Collegae, blijft uw harten en uw beurzen openen! Het adres van onzen penningmeester is: A. M. DHONT, Meppel.

Voor de afdeling Meppel en Omstreken:

Meppel, 1 Februari 1915.

JUL. LEYDESDORFF, *secretaris*.

DE TAAK VAN DEN OFFICIER VAN GEZONDHEID.

In het vorige nummer van het *Tijdschrift*, bldz. 393, besluit collega KRUISINGA zijn stukje met de woorden: „zoo zijn de beginselen van deze zaak mij in deze dagen van de mobilisatie officieel geleerd”.

Ik betwijfel echter, of collega KRUISINGA hier en daar zijn leermeester wel goed begrepen heeft. Immers, waar hij zegt: „de officier van gezondheid is dan ook in alles onderworpen aan den troepencommandant”, moet ik hem er op wijzen, dat in het oorlogsvoorschrift voor den geneeskundigen dienst is geschreven: „De officier van gezondheid staat in tijd van oorlog onder de bevelen van den commandant van het troependeel, waarbij hij is ingedeeld, en van den officier van gezondheid, die boven